

Forum actief burgerschap en onderwijs

Vlaams Parlement
i.s.m. De Kracht van je Stem

Donderdag 12 mei 2011

Aanleidingen

- Directe aanleidingen:
 - Nieuwe VOET
 - Traject Actief Burgerschap (TAB)
 - ICCS resultaten
 - recente studiedagen/publicaties verwijzen naar AB
- En de wereld:
 - Politiek klimaat
 - Nieuwe vormen van AB (facebook, de andere generatie, ...)
 - Arabische lente (broodprijs, de angst voorbij, ...)
 - Multiculturele samenleving dé uitdaging ook in onze scholen

Over Actief Burgerschap (AB)

- Een containerbegrip
- Op zoek naar definitives
- Wat gebeurt er in de scholen
- Conclusies uit het TAB
- Programma van de dag

Opvoeden tot burgerschap: een containerbegrip

Burgerschap ~ verschillende educaties

- mensenrechten-
- milieu-
- mondiale
- interculturele
- vredes-
- politieke vorming
- herinnerings-
- ondernemerschap
- participatie en engagement

TAB: voorbereidingstraject met aanbieders van educaties

Deelnemers TAB

Kleur bekennen

Studio Globo

De Kracht van je Stem

Toemeka

Vlaamse Scholierenkoepel

Centrum Ryckvelde

Educatieve dienst BELvue

Vzw Kazerne Dossin

Coprogram

Vormen vzw

VLAJO

Canon Cultuurcel

Globelink

EDO Natuur en MilieuEducatie (VL. Overheid)

Op zoek naar definities voor AB

Volgende slides bieden een aantal insteken:

- VOEt
- ICCS
- Prof. Biesta
- ETGACE

Nieuwe VOEten

Een samenhangend geheel

7 toepassingsgebieden of contexten, gevat in 2 clusters

- Ontwikkeling van de persoon in toepassingsgebieden (of contexten):
 - lichamelijke gezondheid en veiligheid
 - mentale gezondheid
 - socio-relatieve ontwikkeling
- In een multiculturele, democratische samenleving in contexten:
 - omgeving en duurzame ontwikkeling
 - politiek-juridische samenleving
 - socio-economische samenleving
 - socio-culturele samenleving

Nieuwe VOEten

De gemeenschappelijke stam aan
Sleutelcompetenties

- Communicatief vermogen
- Empathie
- Exploreren
- Initiatief
- Kritisch denken
- Mediawijsheid
- Een open en constructieve houding
- Respect
- Samenwerken
- Verantwoordelijkheid
- Zorgzaamheid
- ...

ICCS

Vier domeinen van burgerschapscompetenties

Democratie

kennis over de democratische rechtstaat
en democratisch handelen

Maatschappelijke basiswaarden

kennis van basiswaarden als gelijke rechten,
vrijheid en sociale verbondenheid

Participatie

kennis over mogelijkheden voor inspraak en
vaardigheden en houdingen die nodig zijn
om op school en in de samenleving actief
mee te kunnen doen

Identiteit

verkennen van de eigen identiteit en die van
anderen ~ de bijdrage aan de samenleving;
verantwoordelijkheid durven nemen.

Learning Democracy in School and Society

Education, Lifelong Learning and the Politics of Citizenship

Gert J.J. Biesta

Against the trend to see the domain of citizenship first and foremost (...) in terms of 'good,' socially adaptive and integrative behaviour,

I argue for the need to keep the question of citizenship focused on democracy and democratic politics.

AB leren

- is niet alleen verantwoordelijkheid van thuis en school
- maar van hele samenleving

- AB ~ politiek engagement en beslissingsname

- AB ~ private belangen omzetten in collectieve voorzieningen

- AB is meer dan goede projecten in buurt, als vrijwilliger, ...

- AB moet gericht zijn op politiek en mensenrechten

ETGACE

ETGACE (2003) staat voluit voor
'Education and Training for Governance
and Active Citizenship in Europe.

Zes verschillende onderzoekscentra –
waaronder KULeuven - in zes Europese landen
bogen zich over de vraag:

Hoe leren mensen (vooral
volwassenen) vandaag de dag
actief burgerschap en hoe kan
dat ondersteund worden?

4 'C' Model

ETGACE

Challenge

Uitdaging
Gemeenschelijk
probleem

Connection
gemeenschap
verbondenheid
netwerk

Capacity
bij machte om
kunde/kennis
competenties

ETGACE 4-C-Model

Uitdaging

- Klimaatopwarming – ontwikkeling - milieu - diversiteit
- Buurtproblematiek
- Op school: Inparticipatie, schoolbeleid
- politiek

Vermogen

- Nood, behoefte leidt niet vanzelf tot actie
- Voorwaarde is ervaring van 'actorschap', 'competentie' en 'veerkracht'
- Greep hebben op een uitdaging - gevoel hebben 'het verschil te kunnen maken'
- Vaardigheden, competenties, leren

ETGACE 4-C-Model

Verbondenheid

- praktijkgemeenschappen: AB leren door te participeren - al doende
- gevoel verbonden te zijn met anderen en erkend te worden door anderen
- virtuele verbondenheid
- voorwaarde voor een positieve identiteit

Context:

- school
- gemeente /buurt /vrijwilligerswerk, ...
- land / wereld ...
- virtueel
- politieke context/ democratische controle

AB in de scholen

Vele scholen maken werk van AB.

Projecten, Inparticipatie, trajecten,
schoolcultuur, klascultuur
maar te impliciet, niet vanuit beleid

Oproep van forum

- Scholen veel explicieter werk maken van AB.
- Intermediaire structuren en beleid => dit ondersteunen

Antwoorden:

Onderzoek prof Kavadias / workshops / slotpanel

Veel aanleiding voor AB in scholen

Scholen die oplossingen zoeken voor reële maatschappelijke problemen: => werken aan AB

- armoede en kostenbeheersing
- brede school (school betreft zich op de buurt)
- diversiteit en migratie
- veilige schoolomgeving
- geweld en pesten
-

Realiteit, actualiteit komt school binnen = aanleiding voor AB

- Hoe krijgt dit een plaats (school, klas)
- betrekken van leerlingen
- open klasklimaat
- zijn leerkrachten hiertoe gewapend?

TAB – conclusies - VOEt

VOEt geeft ruim kader voor invulling van AB;
verschillende educaties vinden er hun plaats

Aanbieders engageren zich:

- Telkens aanbod te linken aan Voet
- Geen rigied, maar soepel aanbod waar scholen gemakkelijk kn op instappen
- Inspelen op proces, eerder dan met product
- ~ Verschillende niveau's (IIn , klassen)
- Inzet op competenties (zie Stam)
- Kwaliteitsbewaking (nood aan blijvend overleg)

TAB – conclusies - school

Scholen moeten inzetten op AB:

Oefenterrein voor AB

Competenties

Houdingen

School moet democratische houding uitstralen tot op klasniveau (belang van open klasklimaat, debatcultuur)

Belang van Voet- of AB-coördinator: relatie met aanbieders en aanbod filteren, doorgeefluik, ...

Nood aan gestructureerde aanpak vanuit ped. project

TAB – ondersteuning en nascholing

Vraag naar uitgewerkte samenwerking met begeleidingsdiensten, hoe organiseren?

Nascholing:
inzetten op competenties bij leerkrachten

Belangrijke aandacht in lerarenopleiding

- Kennisniveau over democratie is laag
- Basiscompetenties om met IIn te werken in/over complexe, multiculturele context
- Raamadvies VLOR november 2009:
'educaties leren begrijpen, als een geheel van elementen die de realisatie van het curriculum kan bevorderen'

TAB – conclusies - overleg

Cfr. Raamadvies VLOR

Nood aan gestructureerd overleg met alle betrokken partners

- aanbieders van educaties (>AB)
- de netten
- overheden
- VSK, ouderkoepels, leraars, ...

Over:

- educatie ~ curriculum
- transparantie van de sector (vzw, overheids, ngo's, privé, ...)
- kwaliteitsbewaking /criteria
- detecteren van kennisbehoeften
- professionalisering

Forum actief burgerschap en onderwijs

Het programma

Donderdag 12 mei 2011